

Alt kan gå gale

Konferanse om kommunal beredskap, Molde, 14. mai 2013
Fylkesberedskapssjef Ketil Matvik Foldal

Eller: Alt kan gå gale. Og ingenting går så gale at det ikkje kan bli verre.

Ei økt om ROS-analysar, beredskapplanlegging og andre former for kreativ pesimisme ...

Alt kan gå gale

Konferanse om kommunal beredskap, Molde, 14. mai 2013

Fylkesberedskapssjef Ketil Matvik Foldal

Kva kan egentleg gå gale?

Kva kan egentleg gå gale?

Vulkanutbrot ..?

Kva kan egentleg gå gale?

Vulkanutbrot

Konsekvensane av eit vulkanutbrot er store.

Kva kan egentleg gå gale?

Vulkanutbrot

Konsekvensane av eit vulkanutbrot er store.

Men sannsynet for at vi skal få eit vulkanutbrot i Noreg er lik null.

Kva kan egentleg gå gale?

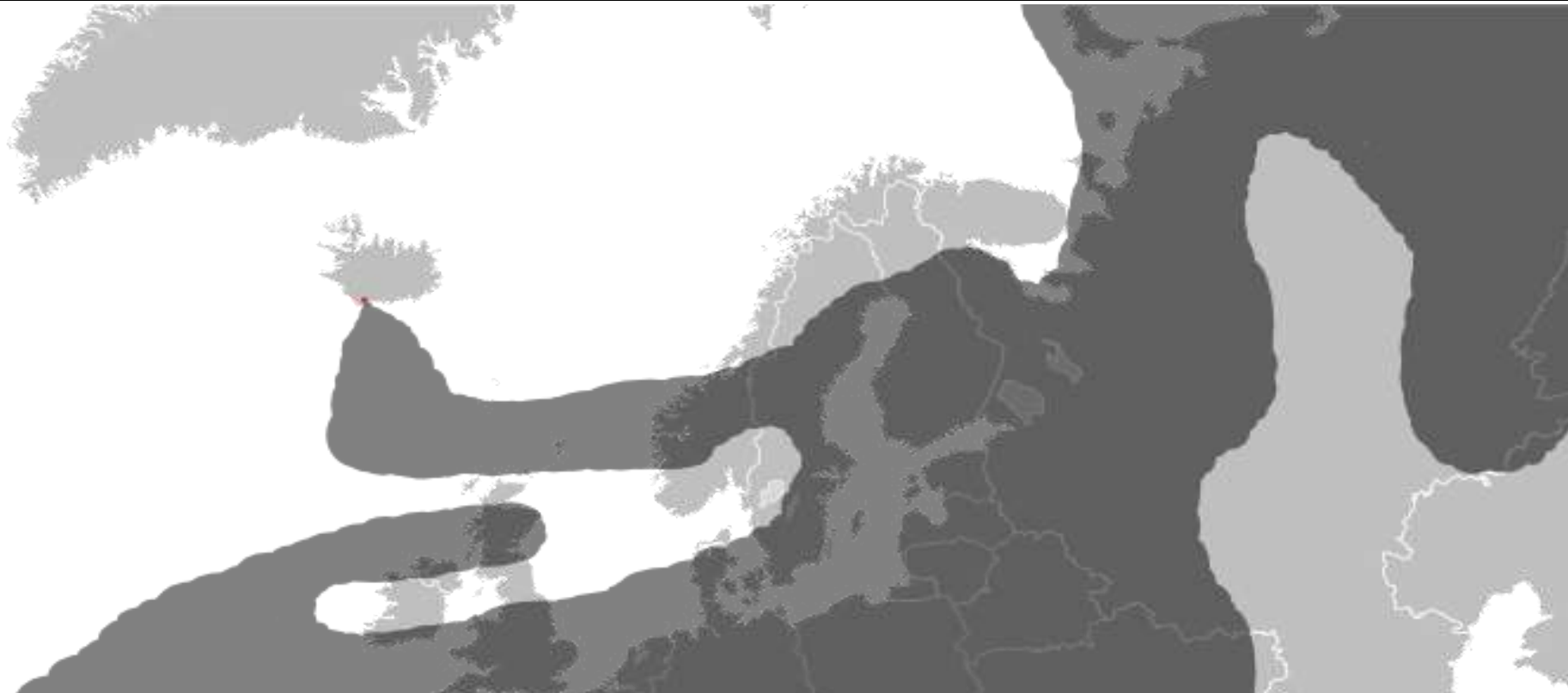

Vulkanutbrot

Konsekvensane av eit vulkanutbrot er store.

Men sannsynet for at vi skal få eit vulkanutbrot i Noreg er lik null.

Difor planlegg vi ikkje for å møte eit vulkanutbrot.

Asken viser seg i flere former rundt omkring i landet
Fant askestøv på ambulanshelikopter

FANT STØV: To ambulanshelikopter undersøkes etter at de fant støvpartikler av tykkelse eller av farge i går. Foto: Torodd Luftambulanses AS

10:08 • 10:10 • 10:12 • 10:14

CHECK-IN CHECK-IN HALL A ← 10:12

FLIGHT	DESTINATION	STD	STATUS
TK440A	ARNHEIM	11:00	CANCELLED
TK500P	TRONDH	08:15	CANCELLED
TK100M	OSL/ARN	19:42	CANCELLED
AL 106A	HARTVED	06:00	CANCELLED
PK333	KR/OSL	08:30	CANCELLED
1307	PALMA	07:00	CANCELLED
TK200A	FUKU/OSL	07:00	NEXT DEP AT 1400
8838	OSL/STN	07:55	CANCELLED
FR201	OSL	08:15	CANCELLED
PK384	OSL/STN	08:00	CANCELLED
92401	OSL/STN	08:05	CANCELLED
8837	OSL/STN	08:08	CANCELLED
AL 154B	OSL/STN	02:00	CANCELLED
82401	OSL	10:00	CANCELLED
FR103	OSL/STN	01:40	CANCELLED
8835	OSL/STN	11:30	CANCELLED
PK307	OSL/STN	12:00	CANCELLED
FR234	OSL/STN	03:00	CANCELLED

For information see flight status board in the terminal. NO SMOKE IN HALL A

News Front Page

Africa

Americas

Asia-Pacific

Europe

Middle East

South Asia

UK

UK election

Business

Health

Science & Environment

Technology

Entertainment

Also in the news

Video and Audio

Programmes

Have Your Say

In Pictures

Country Profiles

Special Reports

RELATED BBC SITES

SPORT

WEATHER

Last Updated: Friday, 19 January 2007, 10:00 GMT

E-mail this to a friend

Printable version

When a killer cloud hit Britain

By Dan Walker
BBC Two's Timewatch

A little over 200 years ago, the eruption of a volcano in Iceland sent a huge toxic cloud across Western Europe. It was the greatest natural disaster to hit modern Britain, killing many thousands - but it has been almost forgotten by history.

The eruption of Laki was one of the biggest in recorded history

Watch Laki erupts

"Such multitudes are indisposed by fevers in this country that farmers have difficulty gathering their harvest, the labourers having been almost every day carried out of the field incapable of work and many die."

So wrote Hertfordshire poet William Cowper in the summer of 1783.

Across the country, newspapers reported the presence of a thick smog, and a dull sun, "coloured like it has been soaked in blood".

SEE ALSO

Volcano 'drove up UK death toll'
25 May 04 | Science/Nature

RELATED BBC LINKS

BBC Two's Timewatch

TOP SCIENCE & ENVIRONMENT STORIES

- Whaling peace plan to go forward
- Obama sets Mars goal for America
- Brain 'splits to multi-task'

News feeds

MOST POPULAR STORIES NOW

MOST SHARED MOST READ

- Ash shuts major European airports
- Live: Volcanic cloud over Europe
- Iceland volcano in maps
- Ash causes more flight disruption
- Russia scientist flees after Olympic alerts
- The Big Picture: Volcanic ash
- In pictures: Flight disruption

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Mann med våpen truer barn i Hjelmeland barnehage

En bevæpnet mann har tatt seg inn i Hjelmeland barnehage med haglegevær. Han har truet med å drepe barna i barnehagen. Store politistyrker fra Strand, Hjelmeland og Stavanger Politikammer har omringet barnehagen. Totalt er det 20 politifolk på stedet. Mannens identitet er kjent.

NTB

Publisert 15.05.2000 12:38 - Oppdatert 15.05.2000 12:38

Politiet fikk melding om den bevæpnede mannen klokken 11.23. Luftambulansen landet klokken 12.30 på Hjelmeland, og bevæpnede politistyrker fra Stavanger er på vei med politibåt.

De fleste av barna var inne da mannen trengte seg inn i barnehagen. Aftenbladets medarbeidere ser barn som leker utenfor barnehagen. Barnehagen ligger i Hjelmeland sentrum, vis-a-vis den gamle skolen.

Det er opprettet et pårørende senter på Helsesenteret i kommunen, som ledes av kommunelegen.

Stavanger-politiet har ansvaret for saken. Fra dette kammeret er det sendt seks bevæpnede mannskaper. Staben ledes av politimester Olav Sønderland.

Det er to avdelinger i barnehagen og rundt 20 barn befinner seg i barnehagen. Barna i barnehagen er fra 0 til seks år gamle, og normalt er det 7-8 ansatte på jobb.

Siste Nyheter

Siste saker fra Aftenbladet.no

- 13:33 [Utbruddet kan fortsette i flere måneder](#)
- 13:26 [- Trolig ufarlig å fly over Norge](#)
- 13:11 [Oilers-billetter revet bort](#)
- 12:55 [Kjøpte ny BMW for å komme seg til Spania](#)
- 12:23 [Sundførs triumfferd](#)
- 12:09 [«Gann»-returen er full, ikke ring mer!](#)
- 12:01 [Helge Solum Larsen ny nestleder i Venstre](#)
- 11:48 [Blødde kraftig etter slag med ølglass](#)
- 11:26 [- Sterkere vulkanutbrudd på Island](#)

LA SPORTS
 Innvierting og passasje
 Fjellsko i topp kvalitet
STAURSET
 HÅR MÅR HÅR ENO
 Ope 10-18 (16)

kr 12,-

Møre-Bytt

Tysdag 30. juni 2009

Nr 75 - 75. årgang

MØBELRINGEN
 Skaper trivsel!
 Hovdebygda, tlf. 700 40 100
 Ope: 10 - 18 (15)

Tok farvel med dokter Hame

Bruno Hame og Kari Hame tok farvel med Hjørundfjord-folkes fredag.

Det var fullt med folk som deltok på avskilsfesten med dokter Bruno Hame på Sæbø fredag ettermiddag. Frå heile Hjørundfjord kom det folk som ville ta farvel med doktoren

Ørsta i sorg – fem omkom

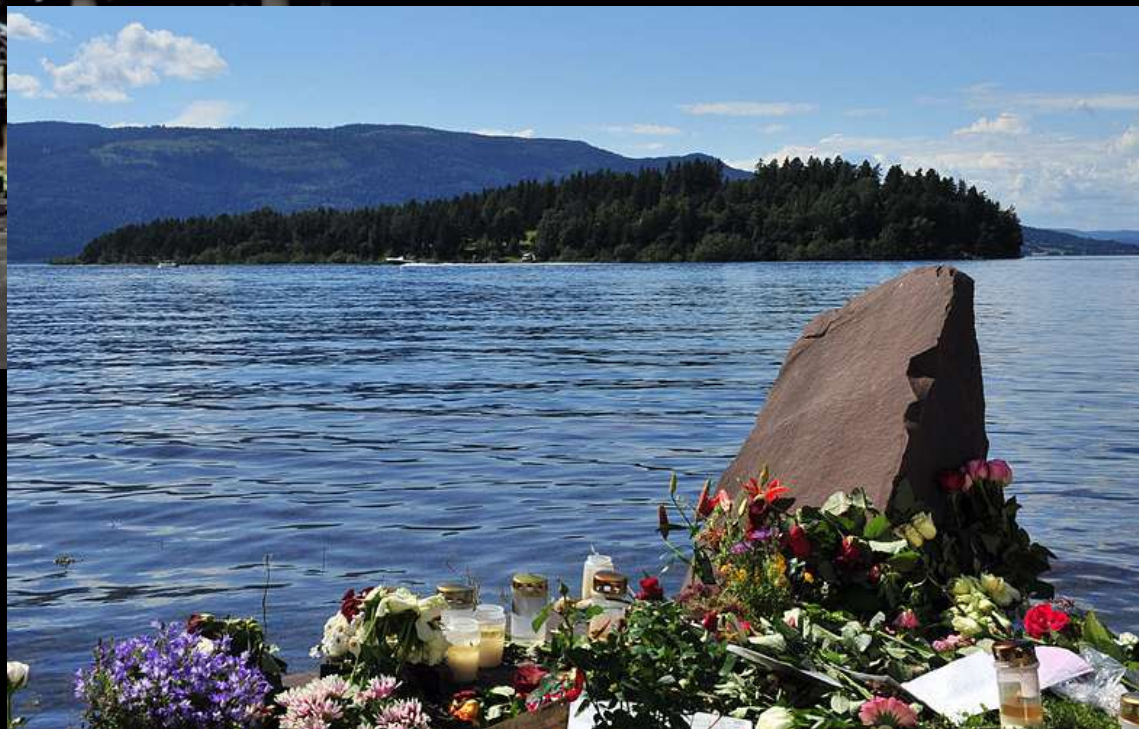
Ørsta var i sorg måndag. Då vart folk kjende med omfanget av trafikkuylka i Eiksundtunnelen søndag kveld. Fem menneske omkom, fire med tilknytning til Ørsta og Hovdebygda, og ein frå Ulsteinvik.

(Side 13, 14 og 15)

Mange samla seg i sorga til minnestunda i Ørsta kyrkje måndag kveld.

Min kjære mann, min snille far,
svigerfar og bestefar

Avdødes navn

født 8. november 1928,
døde fra oss i dag.

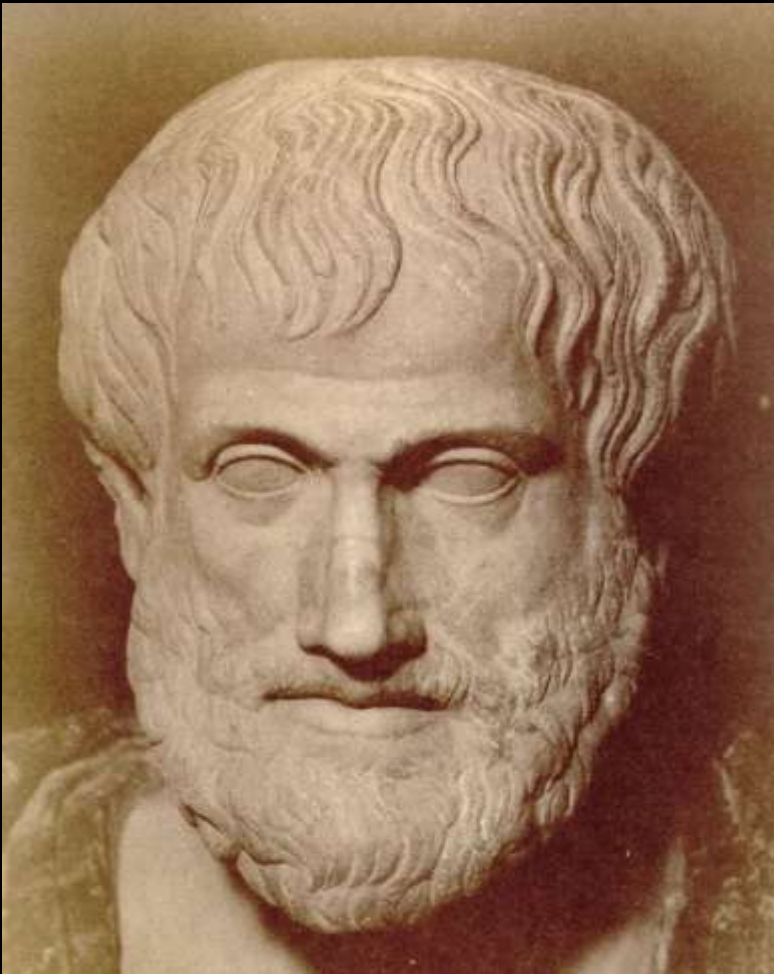
Lillehammer 10. oktober 2000.

Ektefelle

Barn **svigerbarn**

Barnebarns navn

Etter avdødes ønske har
begravelsen funnet sted i all
stilhet.

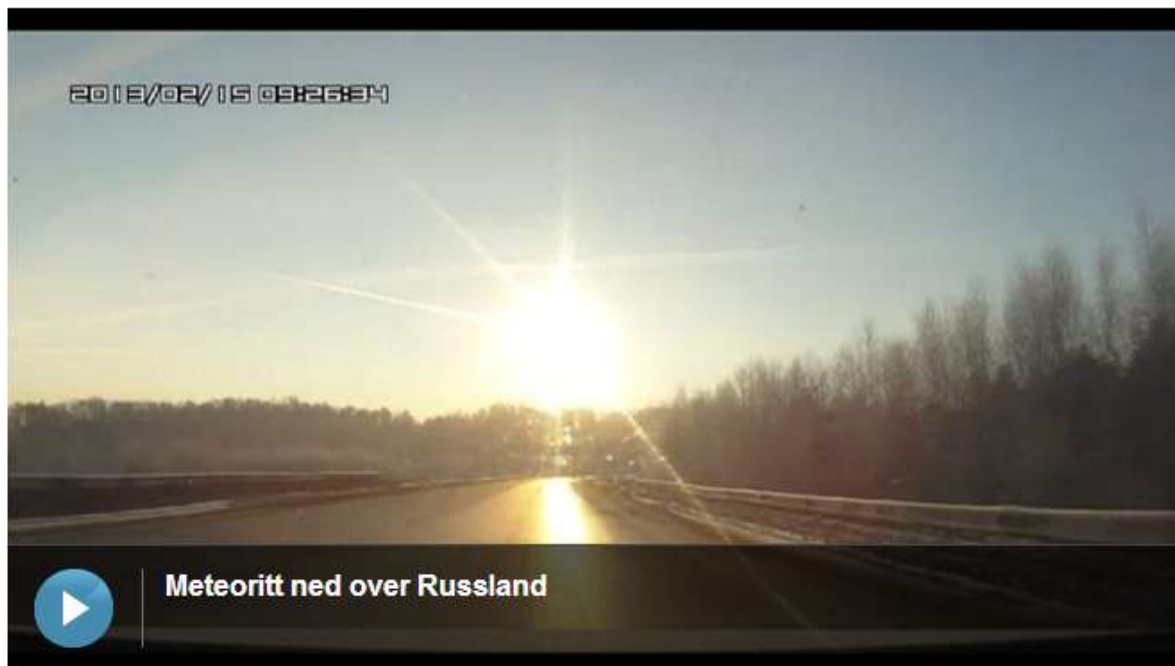

*”Det er sannsynleg at
noko usannsynleg vil skje.”*

Aristoteles (384 – 322 f.Kr.), gamal grekar

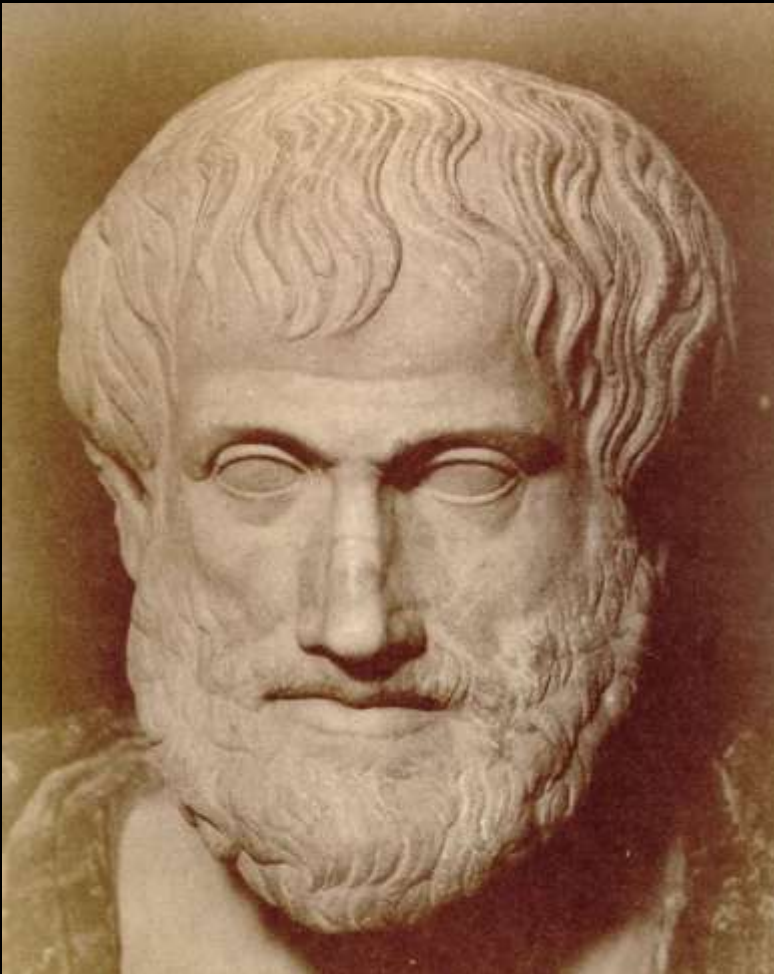

– Rundt 950 mennesker skadd i meteorregn over Russland

Meteoritt ned over Russland

Ifølge russiske myndigheter er rundt 950 mennesker skadd etter at en meteoritt falt ned nær Ural-fjellene i Russland. Trykkbølgene førte til en rekke eksplosjoner, og vinduer ble blåst ut.

*”Det er sannsynleg at
noko usannsynleg vil skje.”*

Aristoteles (384 – 322 f.Kr.), gamal grekar

Vassdalen, Tsjernobyl,
Scandinavian Star, Sleipner, 11.
september, Tsunamien,
Fjelltunvegen, Askeskya,
Fukushima, Utøya ...

*”Det er sannsynleg at
noko usannsynleg vil skje.”*

Aristoteles (384 – 322 f.Kr.), gamal grekar

*Einaste realistiske førebuing
og botevon:*

God grunnberedskap!

Ketil (f. 1971 e.Kr.), ung sunnmøring

*“exceptio probat regulam
in casibus non exceptis.”*

Cicero (106 – 43 f.Kr.), gamal romar

*“exceptio probat regulam
in casibus non exceptis.”*

Cicero (106 – 43 f.Kr.), gamal romar

Ingen regel utan unntak:

- Pandemi
- Fjellskred
- Straumbrot ...
- +++

= varsla/forventa eldendigheit, like greitt å planlegge konkret

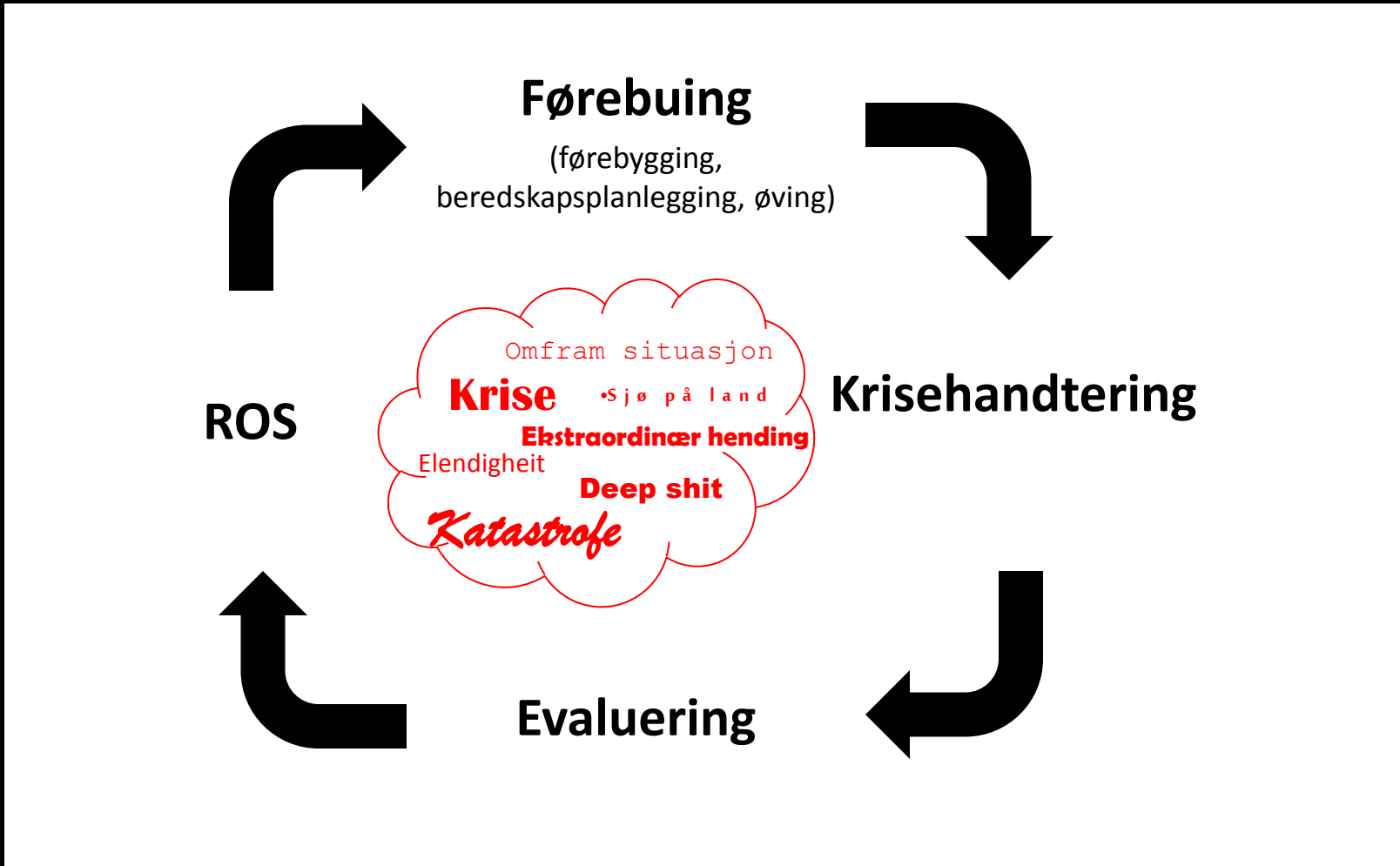

Litt enkel teoretisering ...

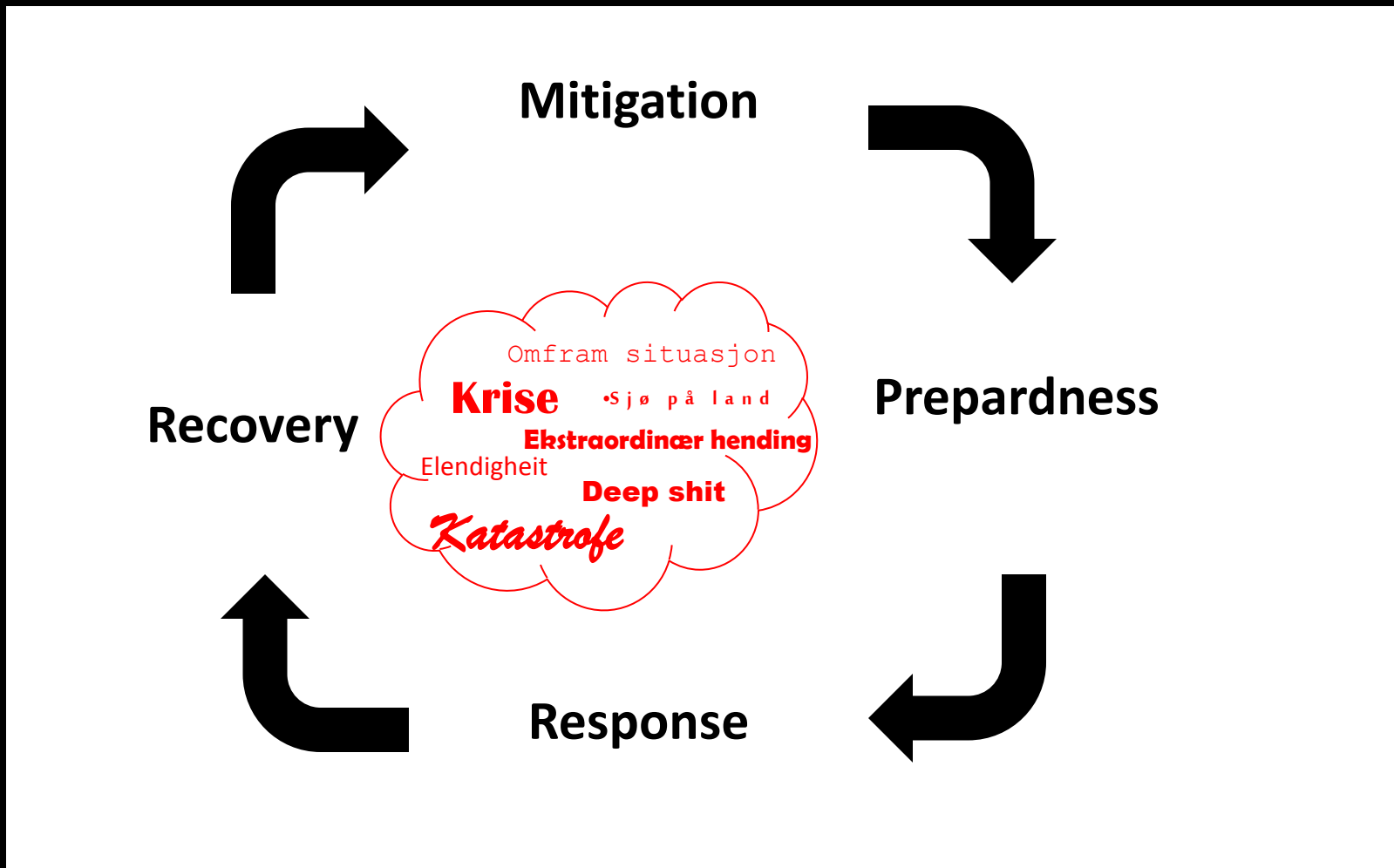

Litt enkel teoretisering ...

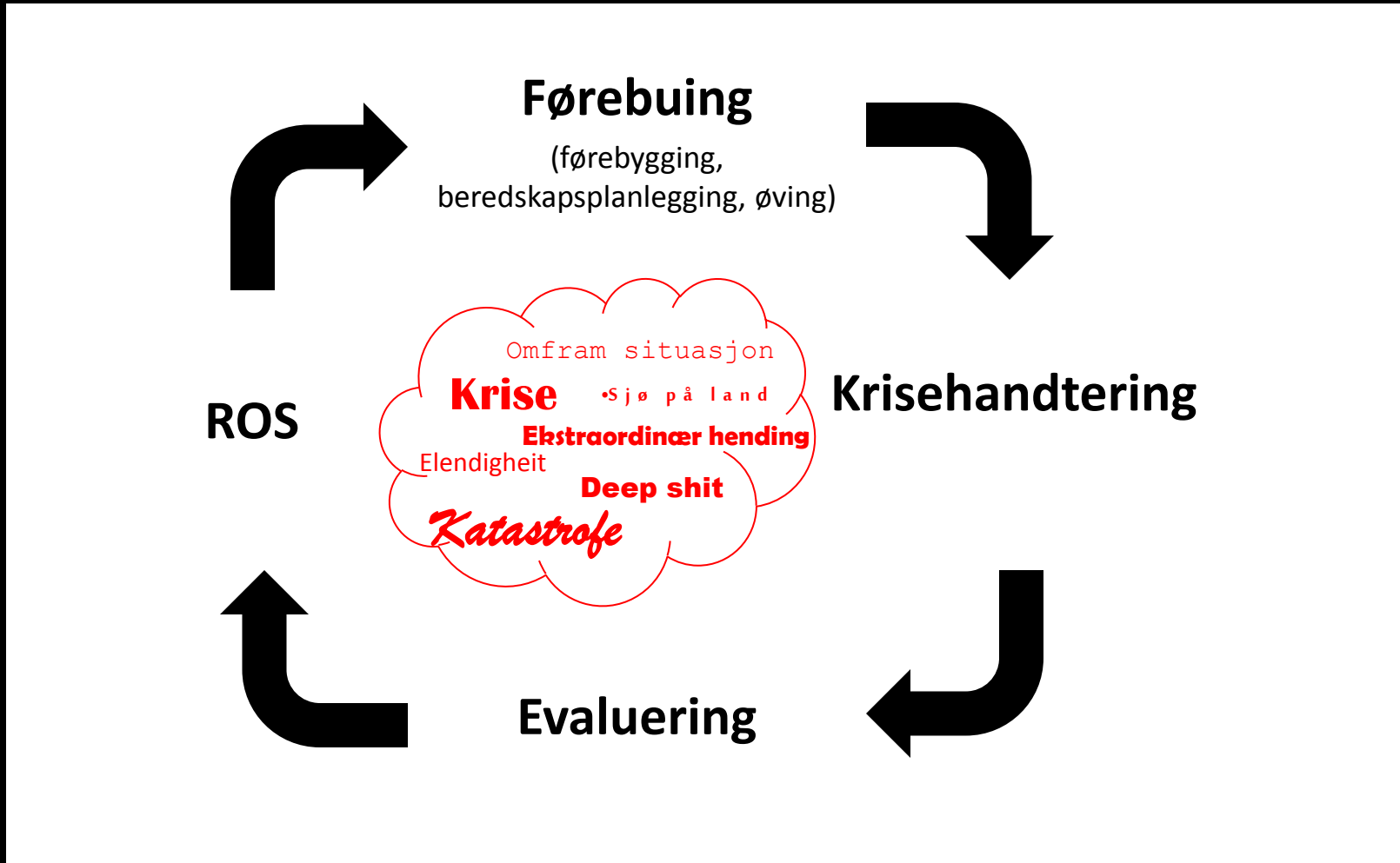

Litt tyngre teoretisering ...

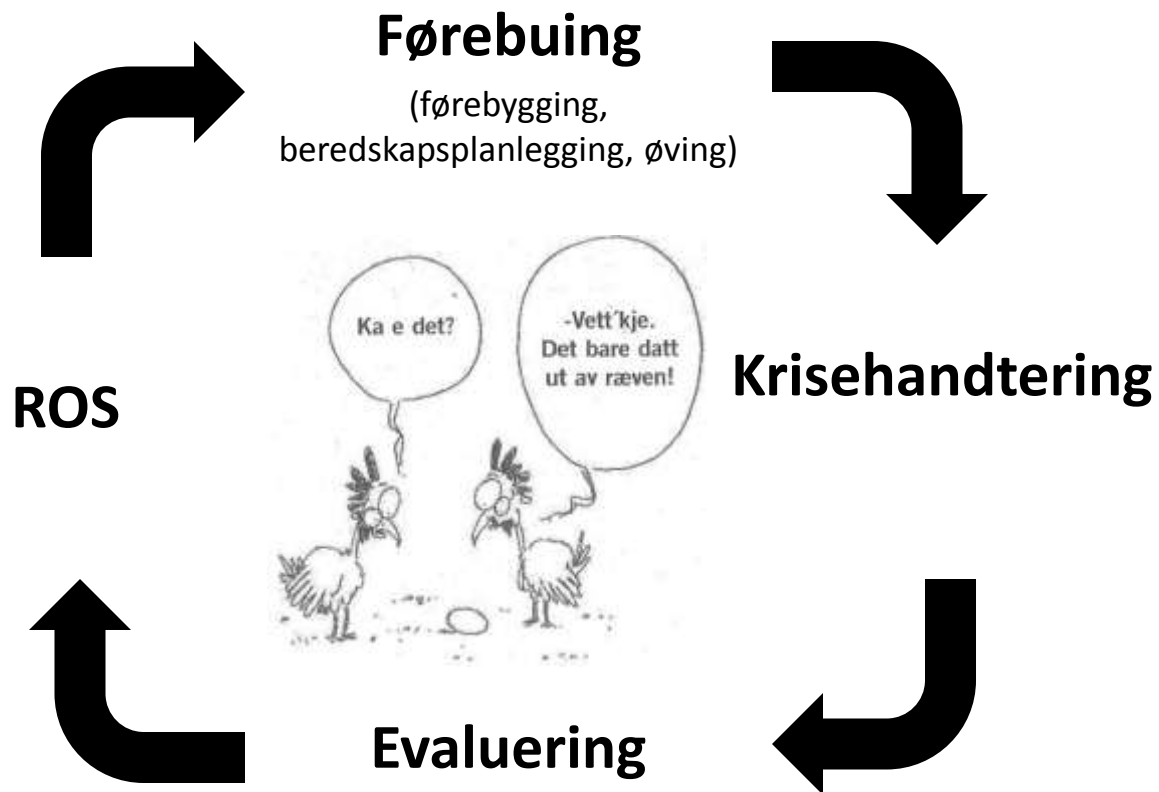

Litt enkel teoretisering ...

Litt enkel teoretisering ...

*”Det er sannsynleg at
noko usannsynleg vil skje.”*

Aristoteles (384 – 322 f.Kr.), gamal grekar

*Einaste realistiske førebuing
og botevon:*

God grunnberedskap!

Ketil (f. 1971 e.Kr.), ung sunnmøring

Beredskapsplanar – det aller viktigaste (1)

At planane finst.

”Det viktigaste er å legge ein plan. Det er mindre viktig kvar du (deretter) legg planen.” (sånn cirka fritt etter Dwight D. Eisenhower)

Ein plan som finst føreset at det har vore ein prosess.

Ein plan som finst er imperativt mandat og føresetnad for:

- Ansvarskjensle
- Handlekraft
- Legitimitet

Beredskapsplanar – det aller viktigaste (2)

At planane definerer nøkkelpersonar.

”Dei fleste piler peikar oppover.” (Løgnhals på Børsen, oktober 2008)

Nøkkelpersonar er kapable til å improvisere om det trengst

Det er ikkje i krisetider sjefen skal gøyme seg

Beredskapsplanar – det aller viktigaste (3)

At nokon blør litt for planane kvar dag.

”Eg er klar til å døy for reservevassforsyningsplanen!”

(Har sannsynlegvis aldri blitt sagt.)

Nokon må vere ansvarlege for jamt vedlikehald. Føresetnader er:

- Kompetanse
- Vilje
- Interesse
- Tillit
- Tid

Den norske grunnberedskaperen – betre enn sitt eige rykte!

- Få eksempel på dårleg kommunal krisehandtering.
- Når heile kjeda blir sett på prøve er det sjeldan kommunane som kjem dårleg ut. (Tsunamien, pandemien, 22. juli, Dagmar ...)
- Dugnadsberedskaperen lever!

Den norske grunnberedskapsplanen – betre enn sitt eige rykte!

- Få eksempel på dårleg kommunal krisehandtering.
- Når heile kjeda blir sett på prøve er det sjeldan kommunane som kjem dårleg ut. (Tsunamien, pandemien, 22. juli, Dagmar ...)
- Dugnadsberedskapsplanen lever!

Møre og Romsdal

56 norske kommuner har ikke lovpålagte beredskapsplaner

Slik herjet Dagmar langs kysten

Møre og Romsdal ble det fylket som ble hardest rammet.
Foto: Kjetilviken, Robert/Sjampo

Viser bilde 6 av 23

En rekke kommuner mangler lovpålagte beredskapsplaner. Dette er altfor dårlig, mener Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

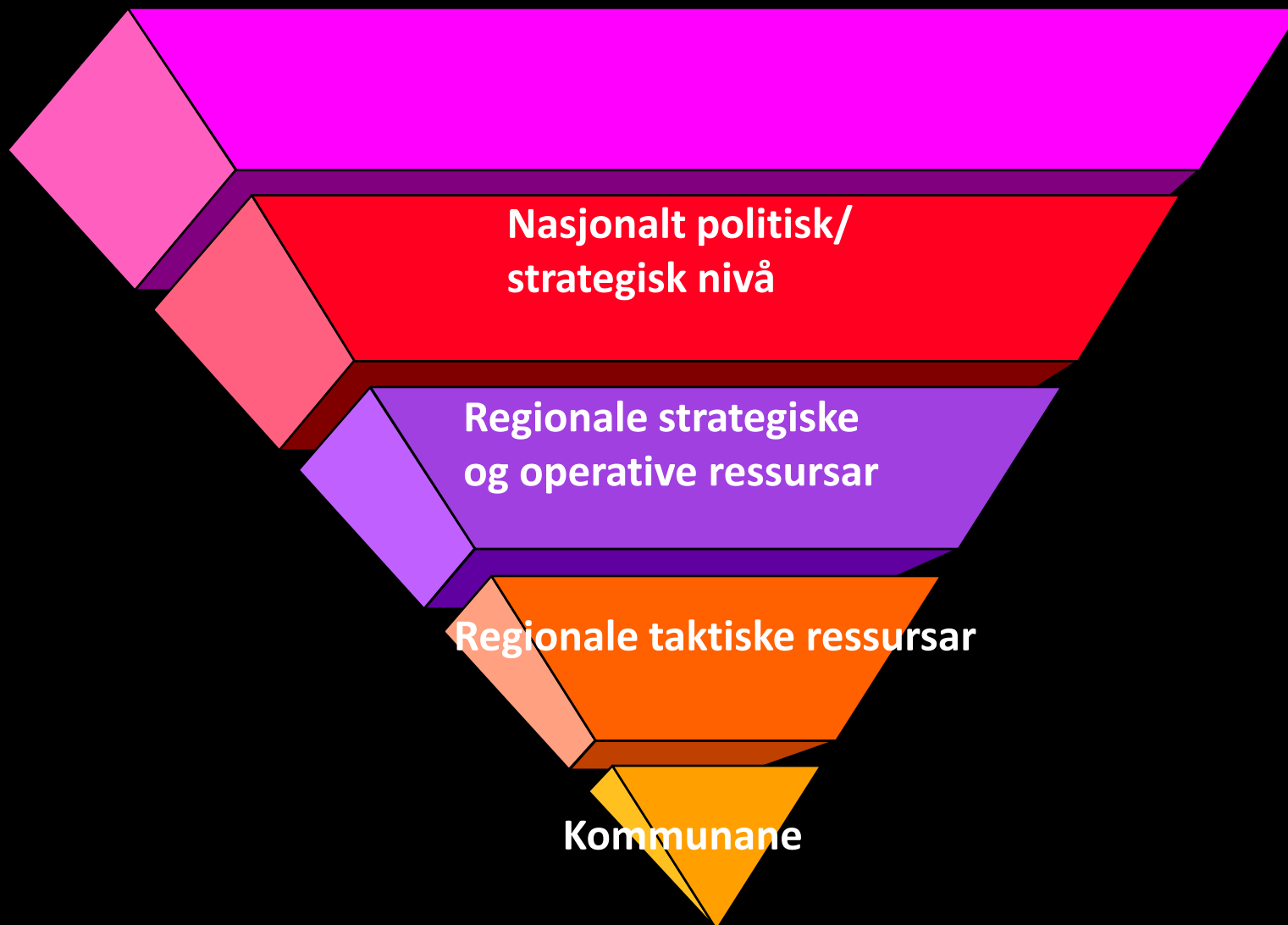
FORSVARET
For alt vi har. Og alt vi er.

POLITIET

Meir av det same ...

Der det sviktet, skyldtes det primært at:

- *Evnen til å erkjenne risiko og ta lærdom av øvelser har vært for liten.*
- *Evnen til å gjennomføre det man har bestemt seg for, og til å bruke planene man har utviklet, har vært for svak.*
- *Evnen til å koordinere og samhandle har vært mangelfull.*
- *Potensialet i informasjons- og kommunikasjonsteknologi har ikke vært godt nok utnyttet.*
- *Ledelsens evne og vilje til å klargjøre ansvar, etablere mål og treffe tiltak for å oppnå resultater har vært utilstrekkelig.*

Etter kommisjonens mening handler disse lærdommene i større grad om ledelse, samhandling, kultur og holdninger – enn mangel på ressurser, behov for ny lovgivning, organisering eller store verdivalg.

Altså: Ingen store, strukturelle grep

Alt skal bli større ...

dsb Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap

Vår sakbehandler
Heidi Vassbotn Løfqvist, tlf. 33412611

Dokument dato
31.01.2013

Dens dato

Vår referanse
2013/554/VAHE

Dens referanse

1 av 8

Arkivkode
331

Til Rådmenn og brannsjefer i alle kommunene i politidistriktene Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, samt kommunene Os i Hedmark, Vanylven og Bindal

Høring og varsel om vedtak vedrørende omorganisering av 110-sentralene i politidistriktene Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, samt kommunene Os i Hedmark, Vanylven og Bindal

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) vil gjennomføre en omorganisering av de eksisterende alarmregionene for 110-sentralene.

DSB vil i denne omgang legge

- 1) kommunene tilknyttet 110-sentralen i Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal politidistrikter (lokalisert i Ålesund) til en 110-sentral i Sør-Trøndelag (lokalisert i Trondheim)
- 2) kommunene tilknyttet 110-sentralen i Nord-Trøndelag politidistrikt (lokalisert i Namsos) til en 110-sentral i Sør-Trøndelag (lokalisert i Trondheim).

• 110

• 112

• 113

Alt skal bli større ...

dsb Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap

Vår sakbehandler
Heidi Vassbotn Løfqvist, tlf. 33412611

Dokument dato
31.01.2013

Dens dato

Vår referanse
2013/554/VAHE

Dens referanse

1 av 8

Arkivkode
331

Til Rådmenn og brannsjefer i alle kommunene i politidistriktene Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, samt kommunene Os i Hedmark, Vanylven og Bindal

Høring og varsel om vedtak vedrørende omorganisering av 110-sentralene i politidistriktene Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, samt kommunene Os i Hedmark, Vanylven og Bindal

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) vil gjennomføre en omorganisering av de eksisterende alarmregionene for 110-sentralene.

DSB vil i denne omgang legge

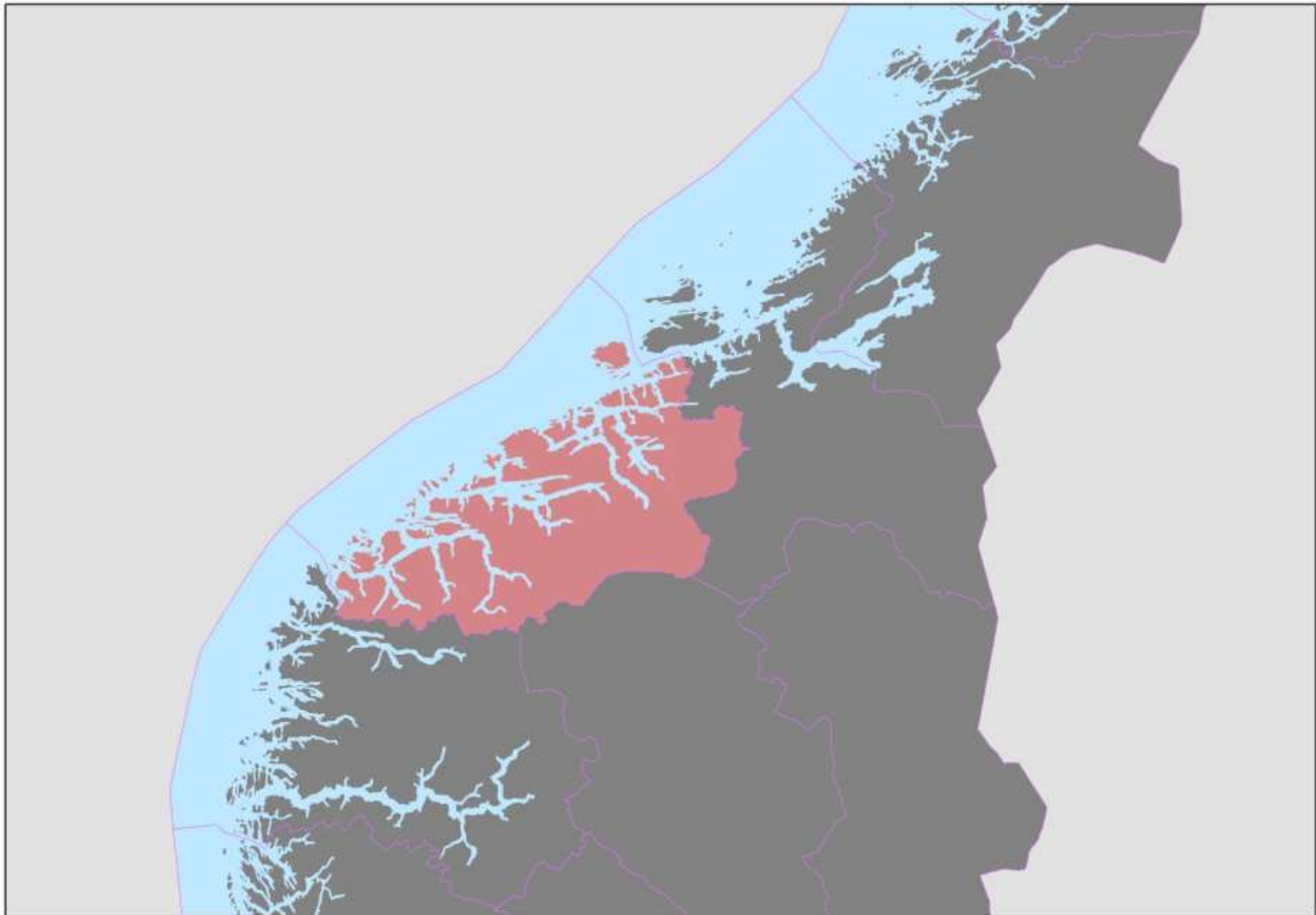
- 1) kommunene tilknyttet 110-sentralen i Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal politidistrikter (lokalisert i Ålesund) til en 110-sentral i Sør-Trøndelag (lokalisert i Trondheim)
- 2) kommunene tilknyttet 110-sentralen i Nord-Trøndelag politidistrikt (lokalisert i Namsos) til en 110-sentral i Sør-Trøndelag (lokalisert i Trondheim).

• 110

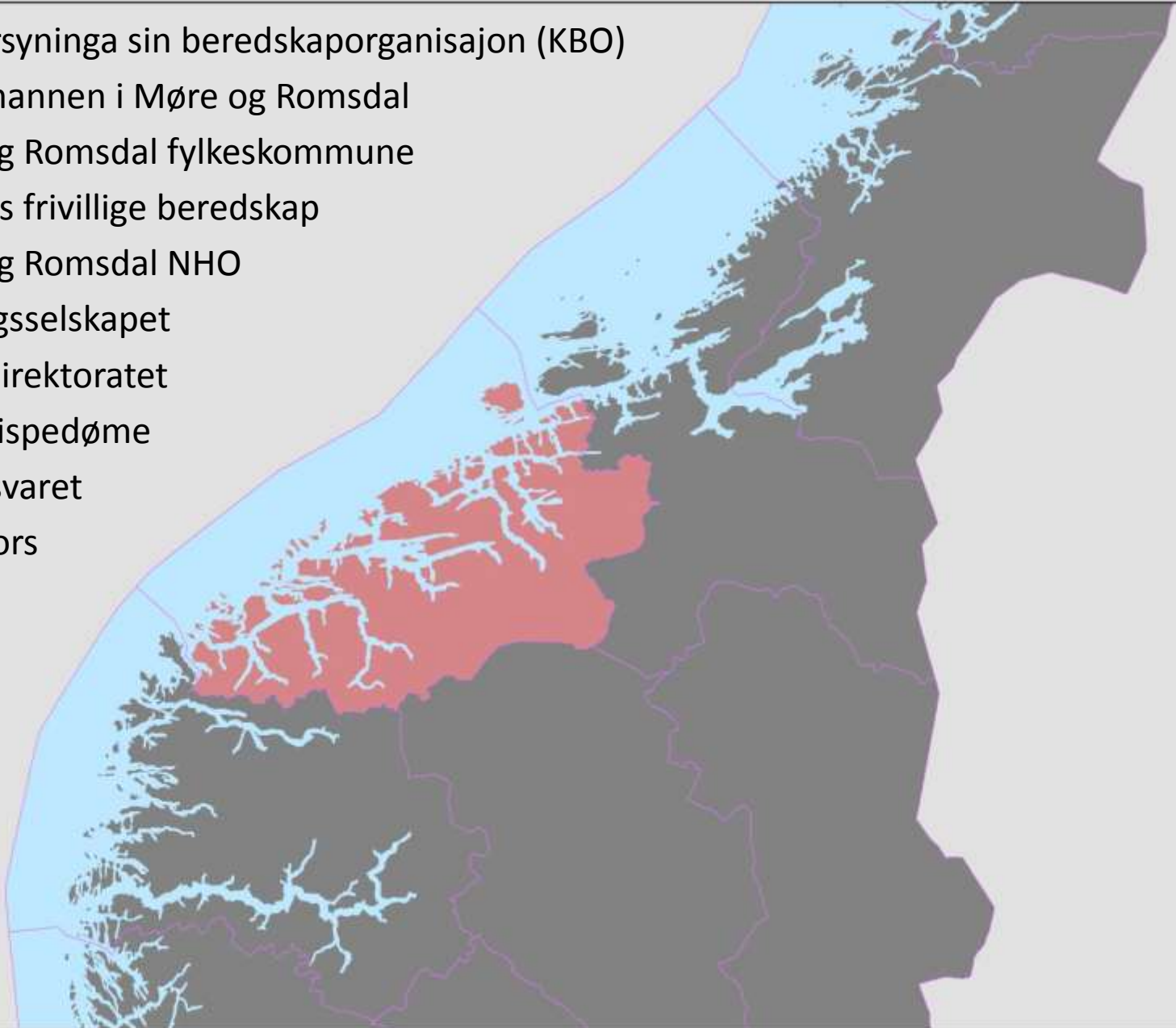
• 112

• 113

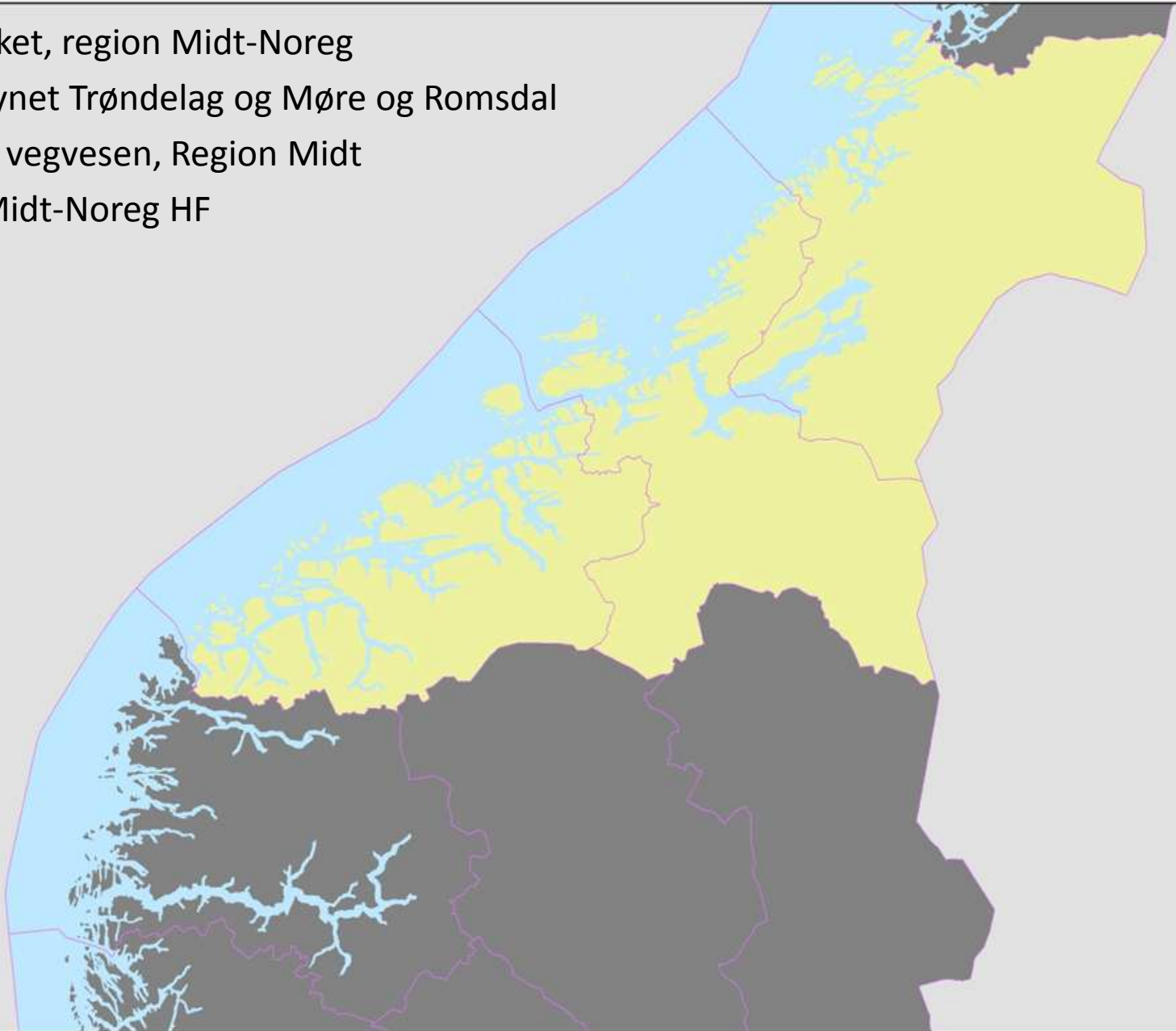
Vurderingsperspektivet er ovanfrå og ned
Vurderingane er ekstremt sektorisererte

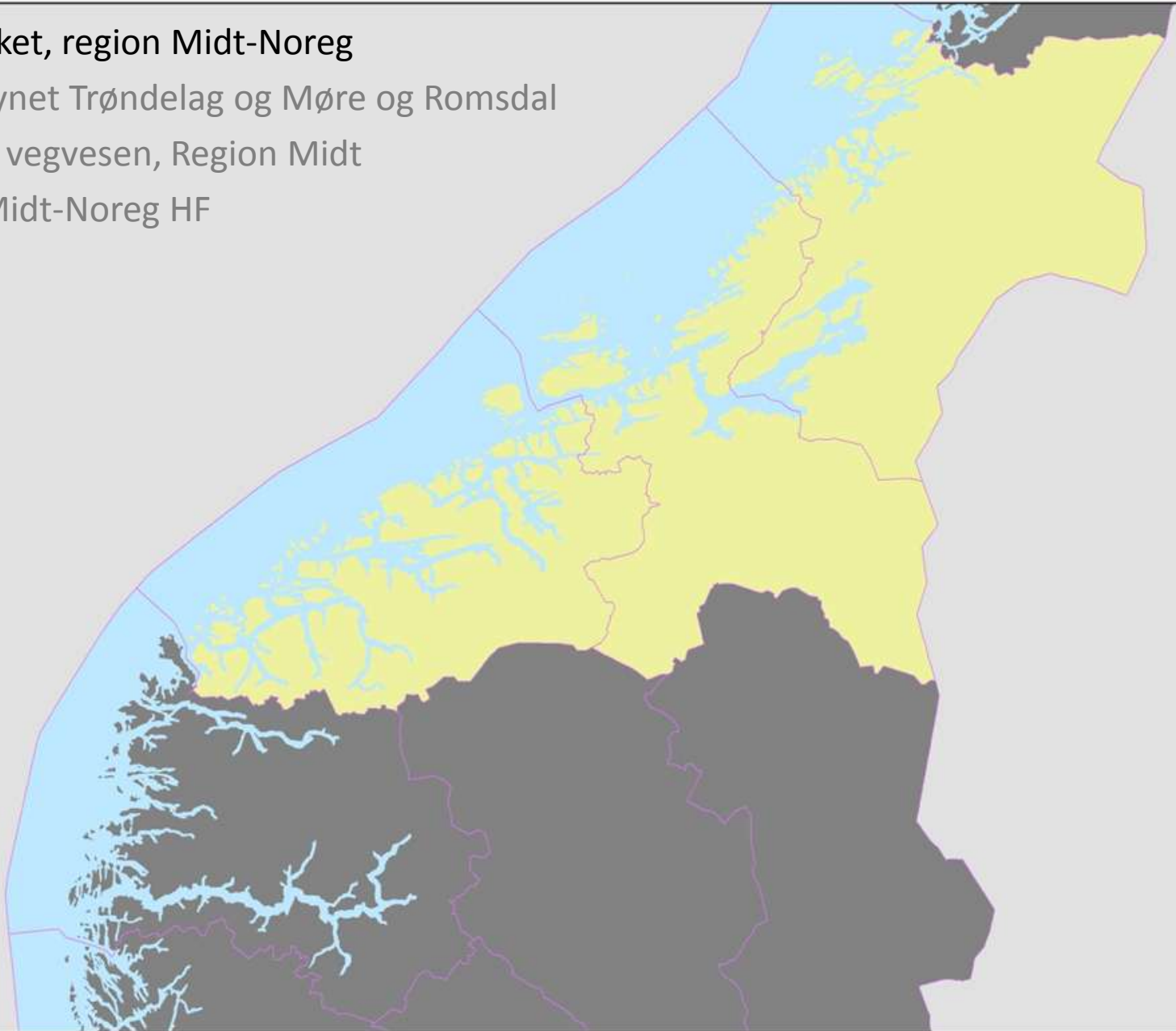
- Kraftforsyninga sin beredskaporganisasjon (KBO)
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Møre og Romsdal fylkeskommune
- Kvinners frivillige beredskap
- Møre og Romsdal NHO
- Redningsselskapet
- Fiskeridirektoratet
- Møre bispedømme
- Sivilforsvaret
- Røde Kors
- NRK
- KS

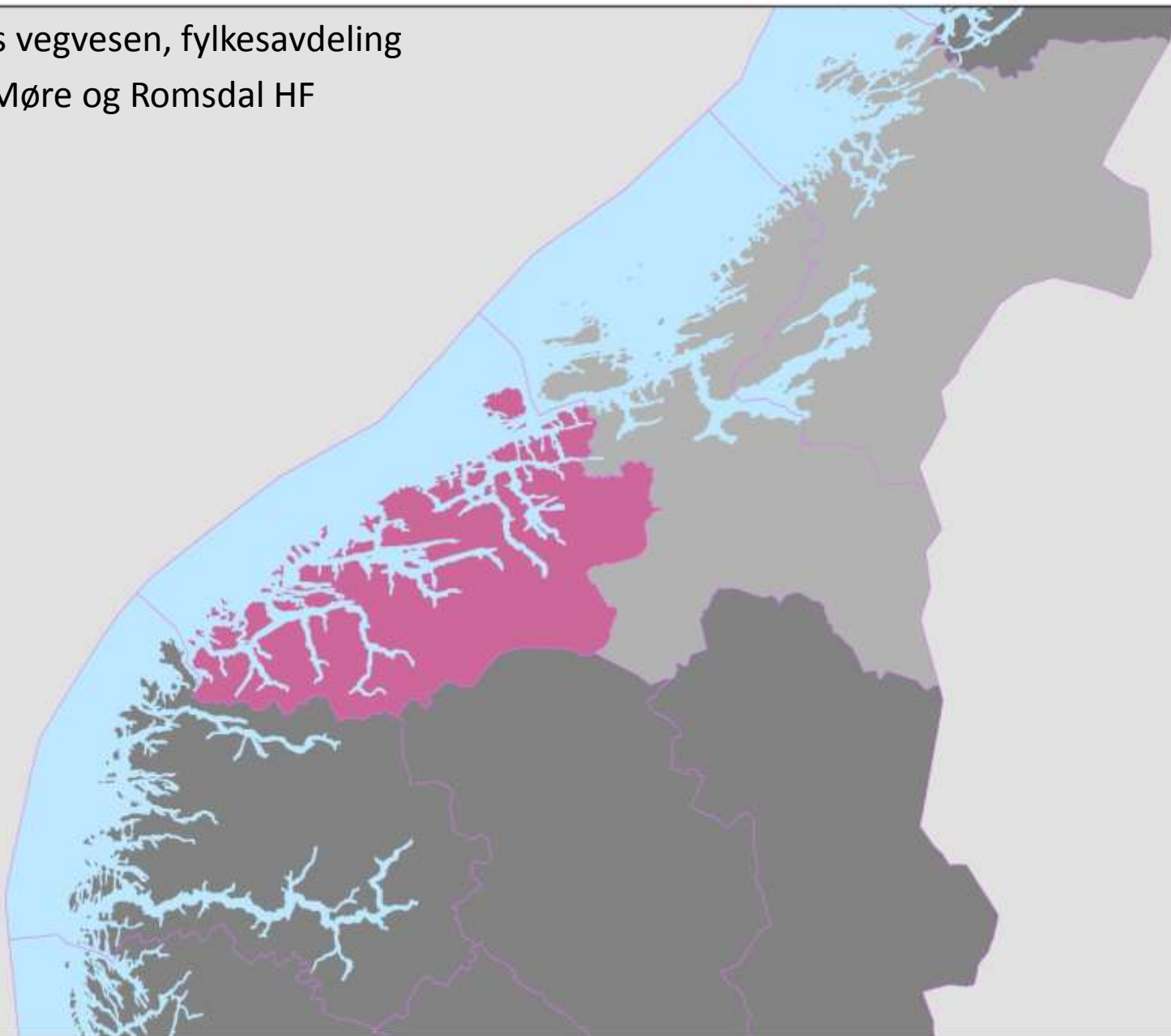
- Kystverket, region Midt-Noreg
- Mattilsynet Trøndelag og Møre og Romsdal
- Statens vegvesen, Region Midt
- Helse Midt-Noreg HF

- Kystverket, region Midt-Noreg
- Mattilsynet Trøndelag og Møre og Romsdal
- Statens vegvesen, Region Midt
- Helse Midt-Noreg HF

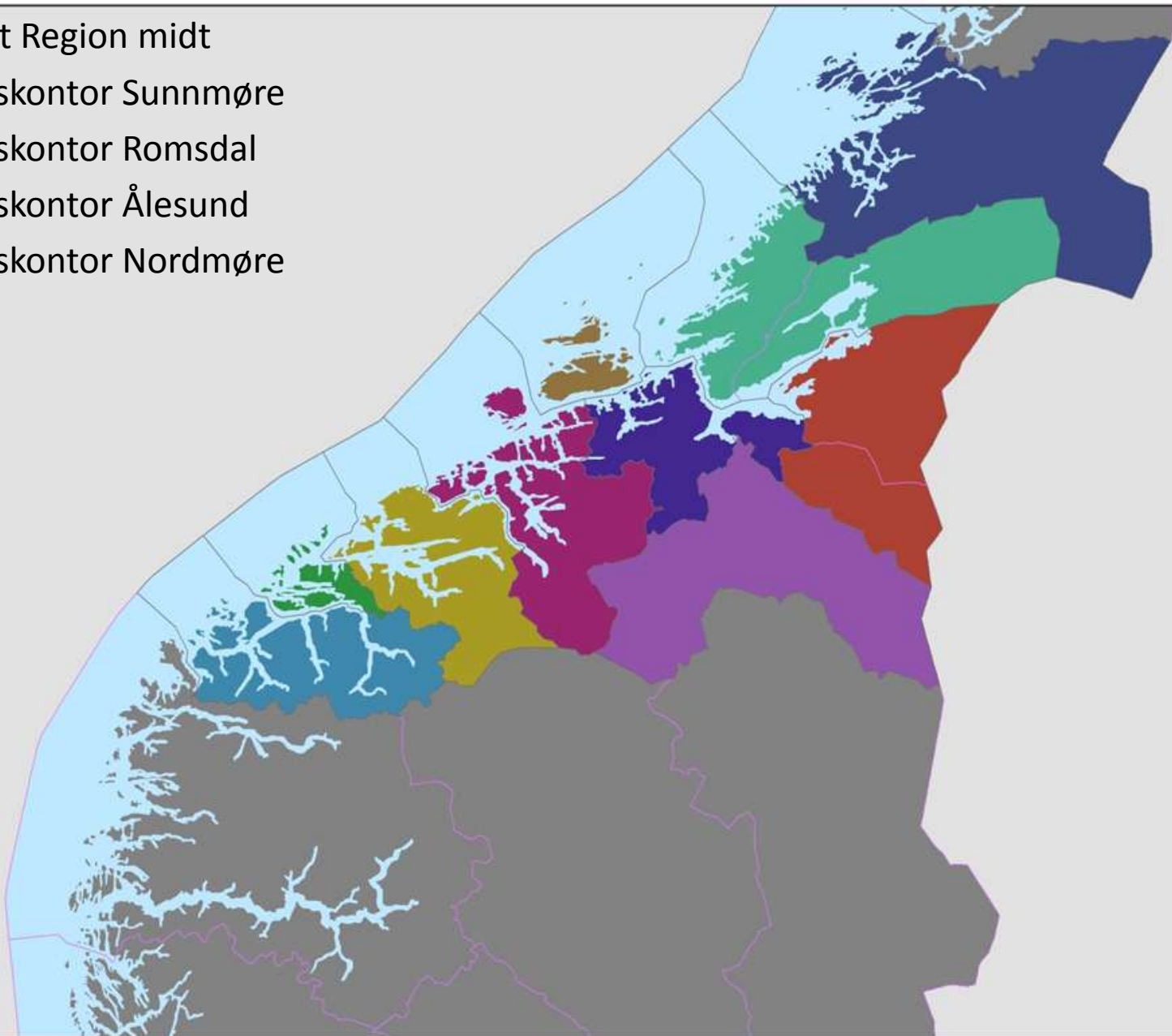

- Statens vegvesen, fylkesavdeling
- Helse Møre og Romsdal HF

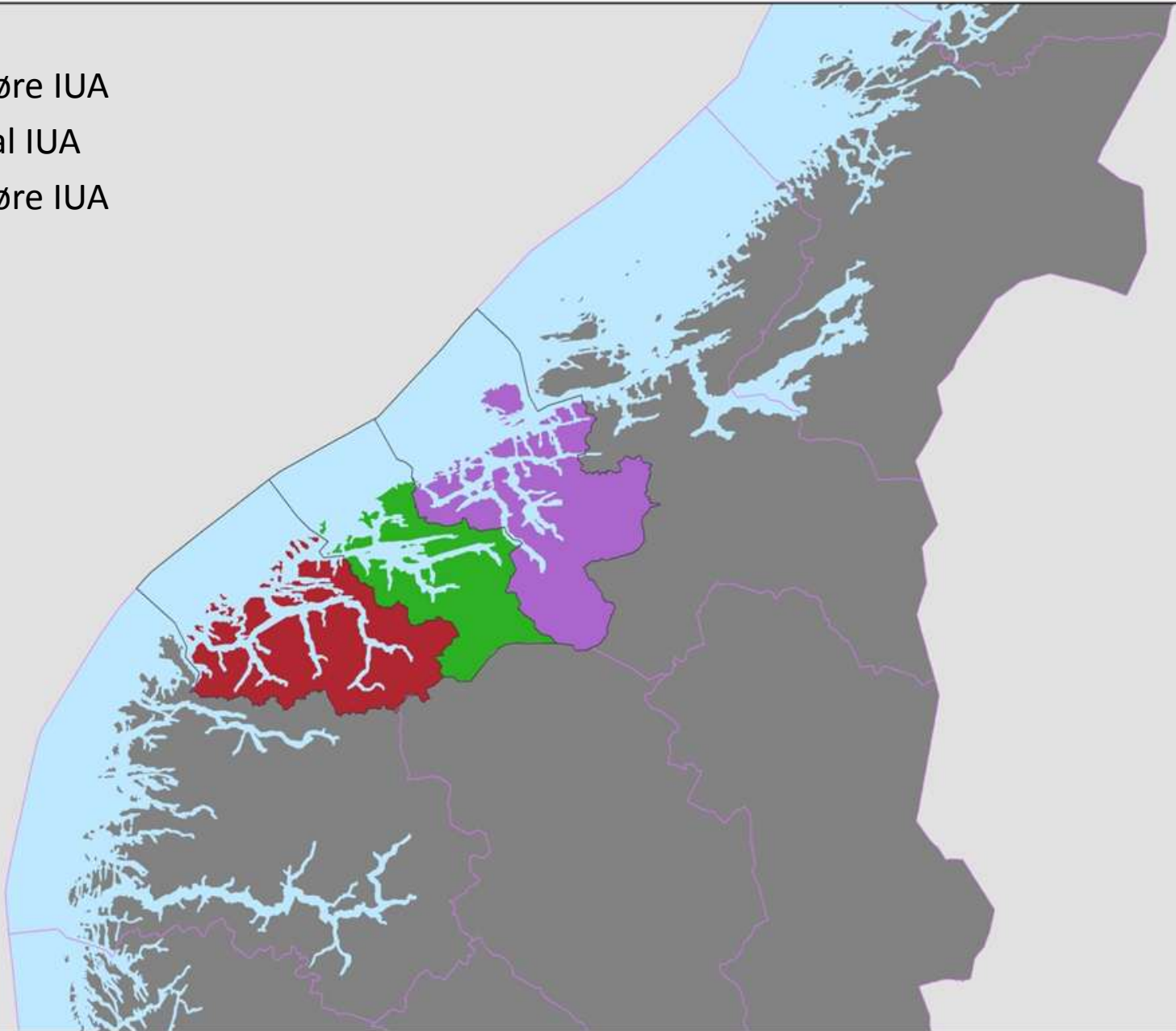
Mattilsynet Region midt

- Distriktskontor Sunnmøre
- Distriktskontor Romsdal
- Distriktskontor Ålesund
- Distriktskontor Nordmøre

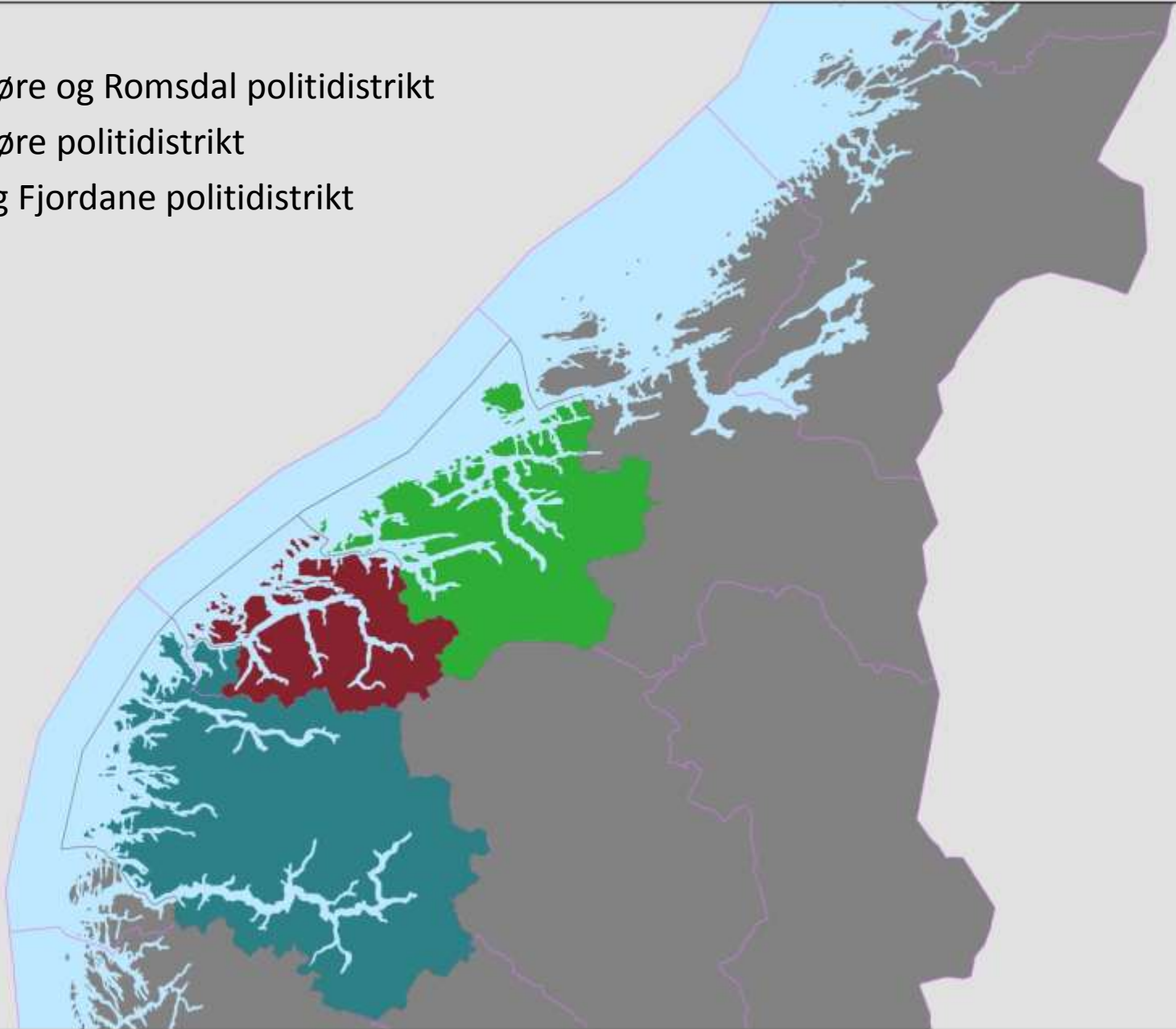
IUA

- Sunnmøre IUA
- Romsdal IUA
- Nordmøre IUA

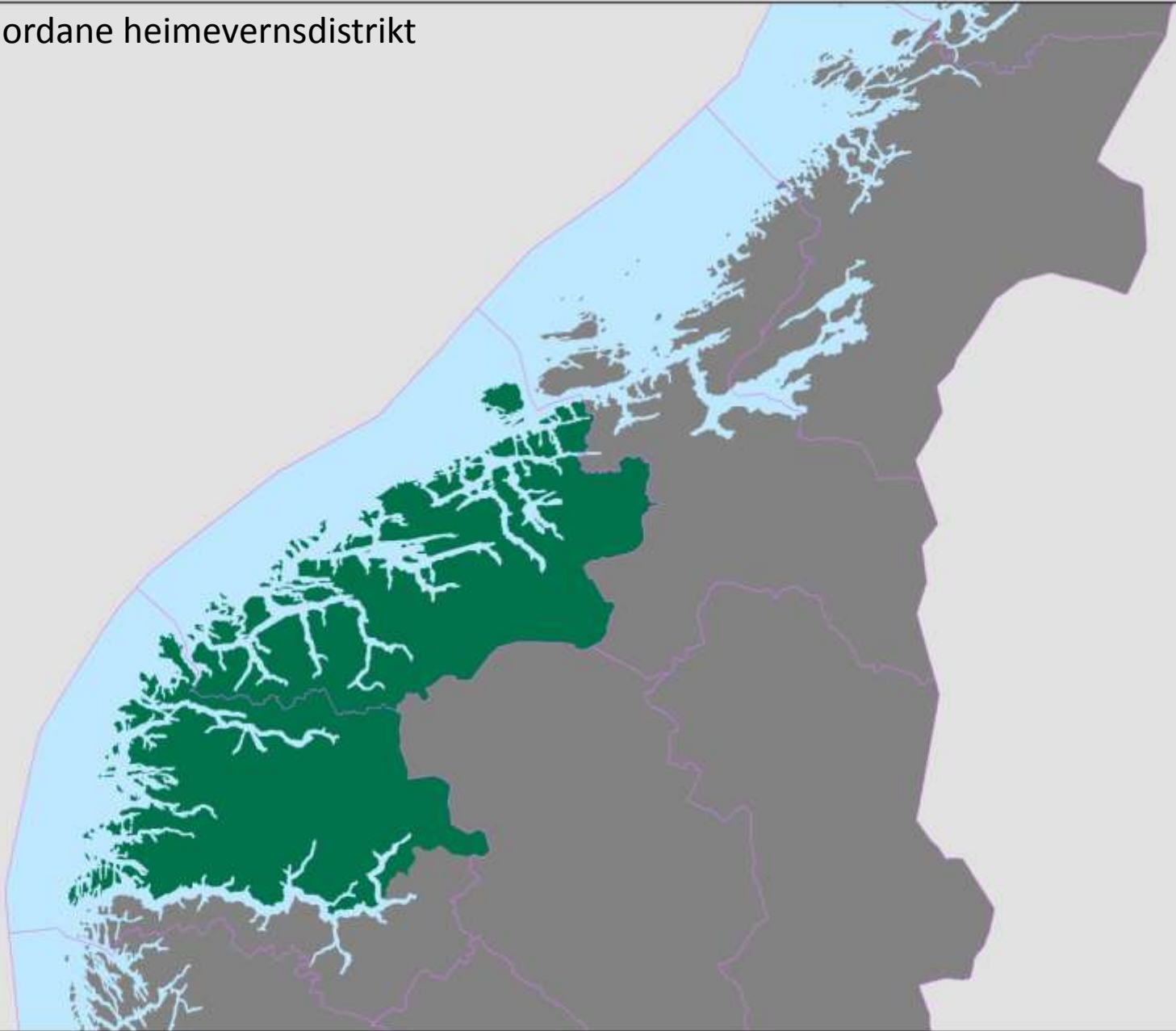

Politet

- Nordmøre og Romsdal politidistrikt
- Sunnmøre politidistrikt
- Sogn og Fjordane politidistrikt

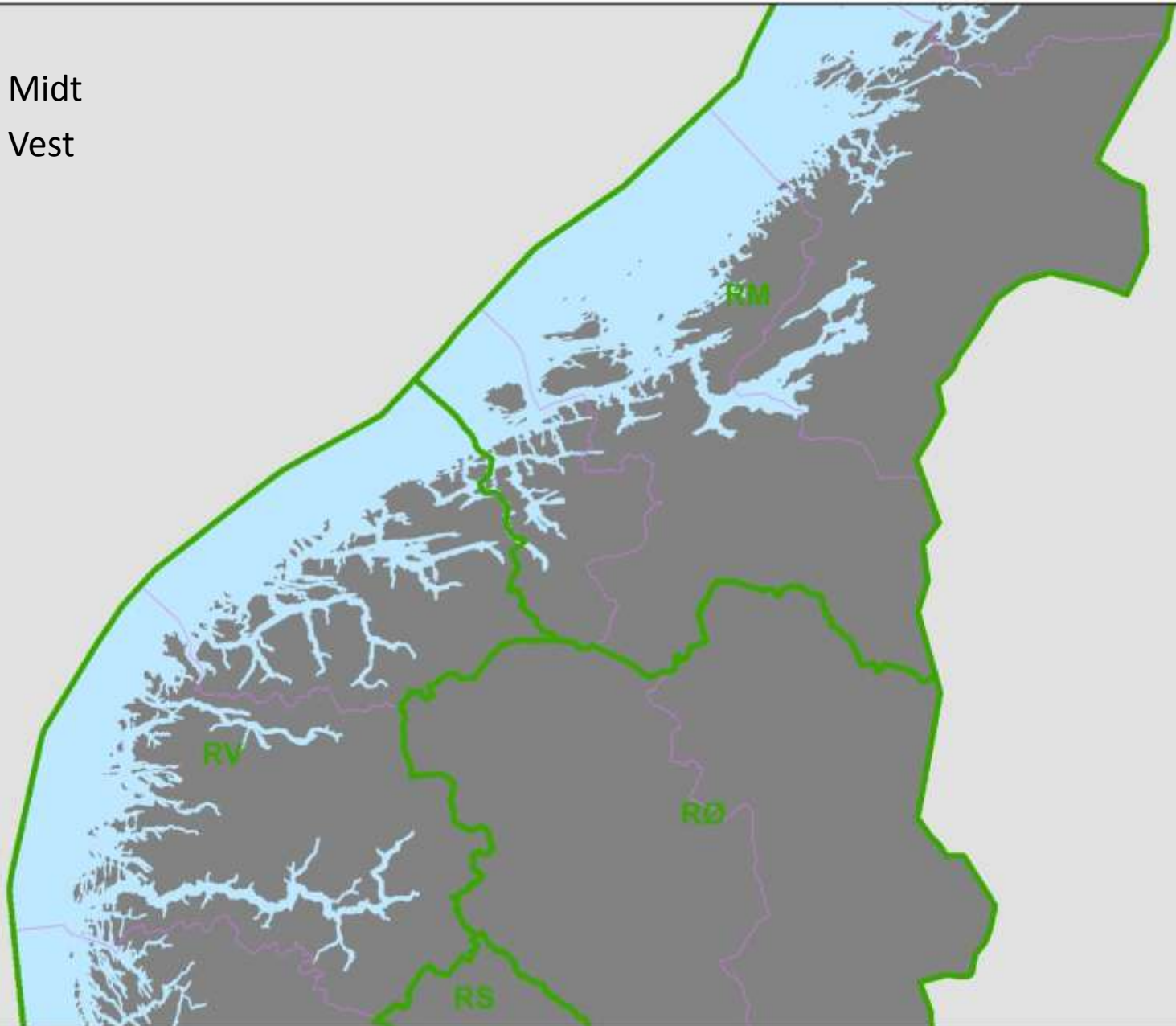

Møre og Fjordane heimevernsdistrikt

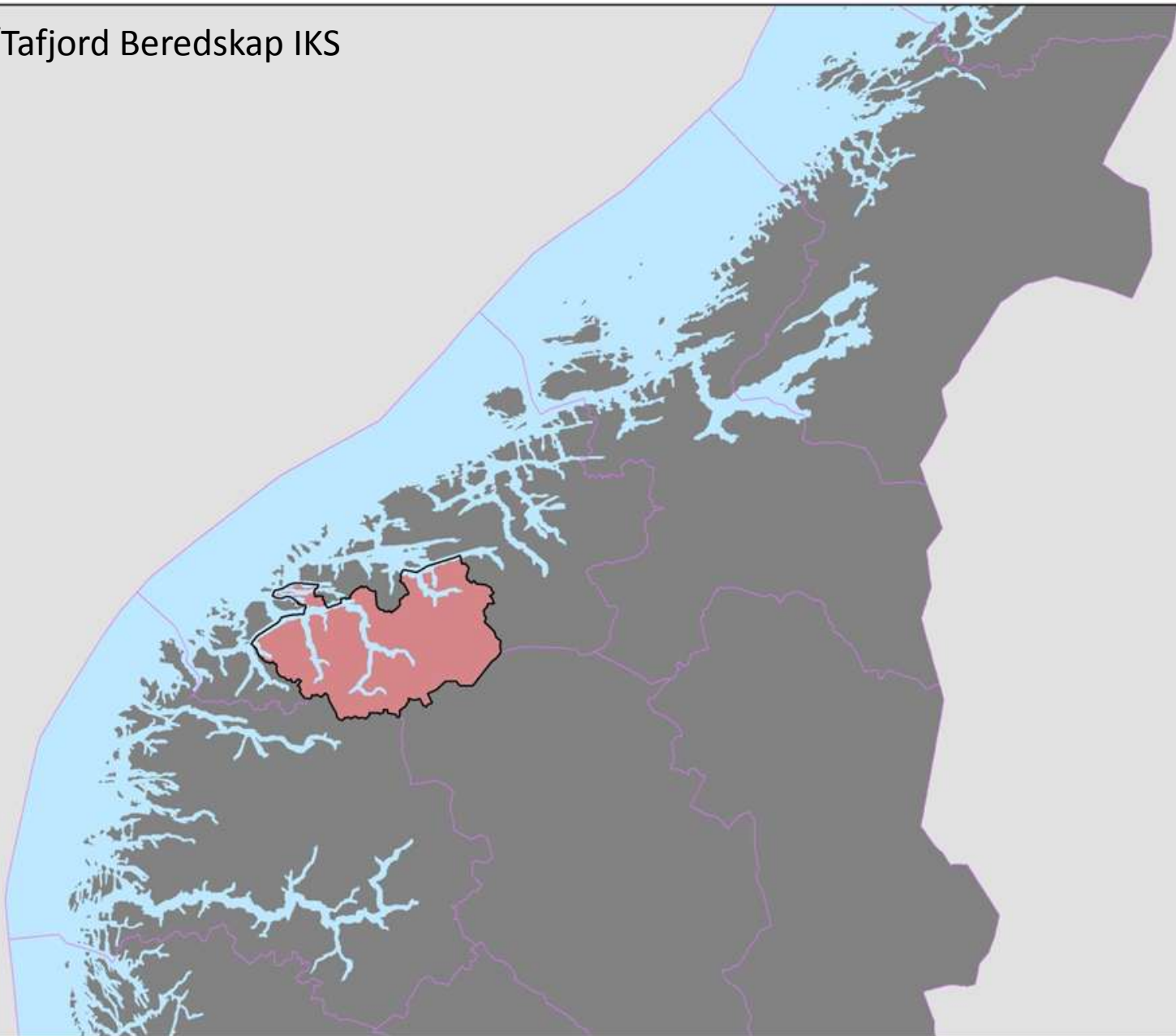

NVE

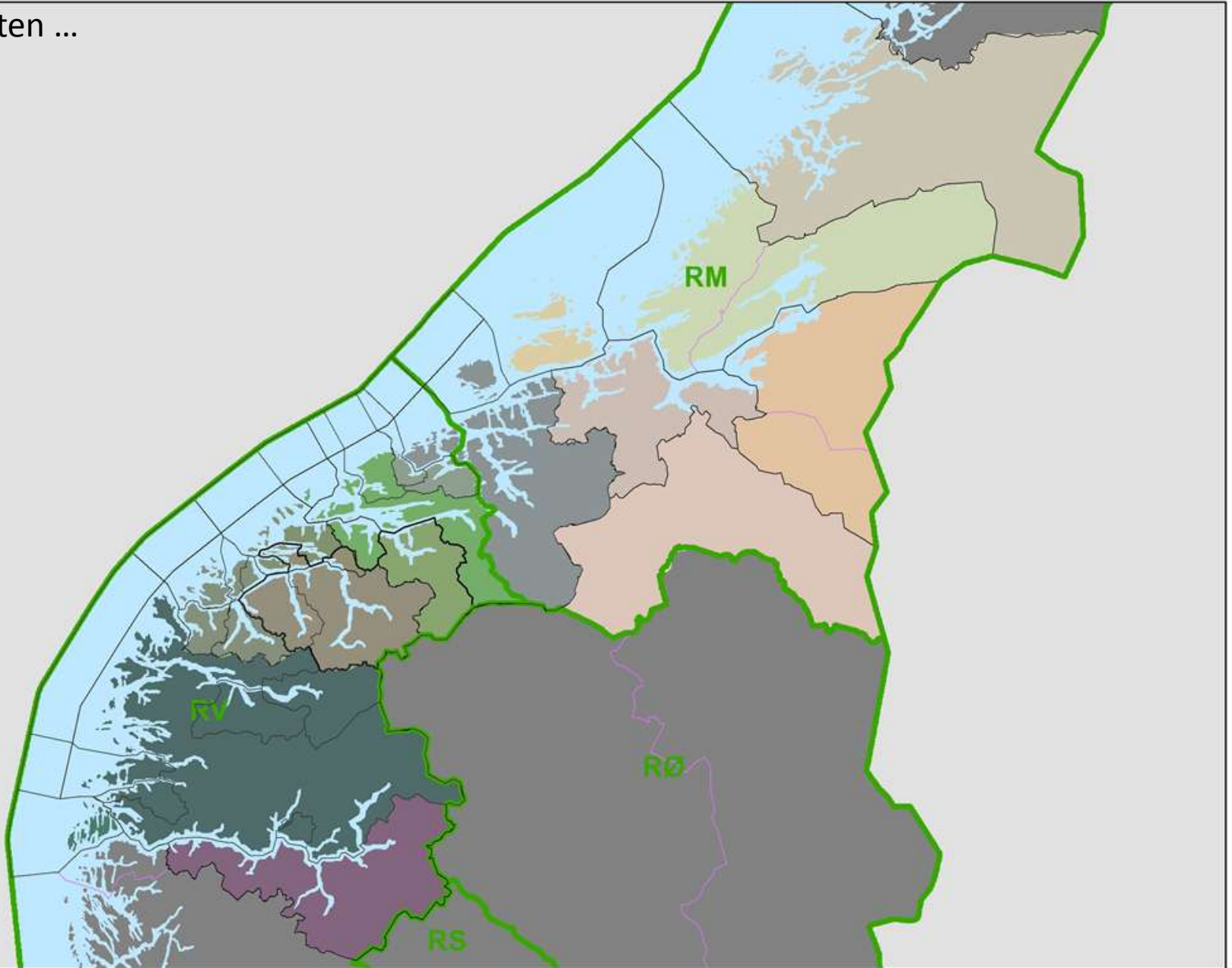
- Region Midt
- Region Vest

- Åknes/Tafjord Beredskap IKS

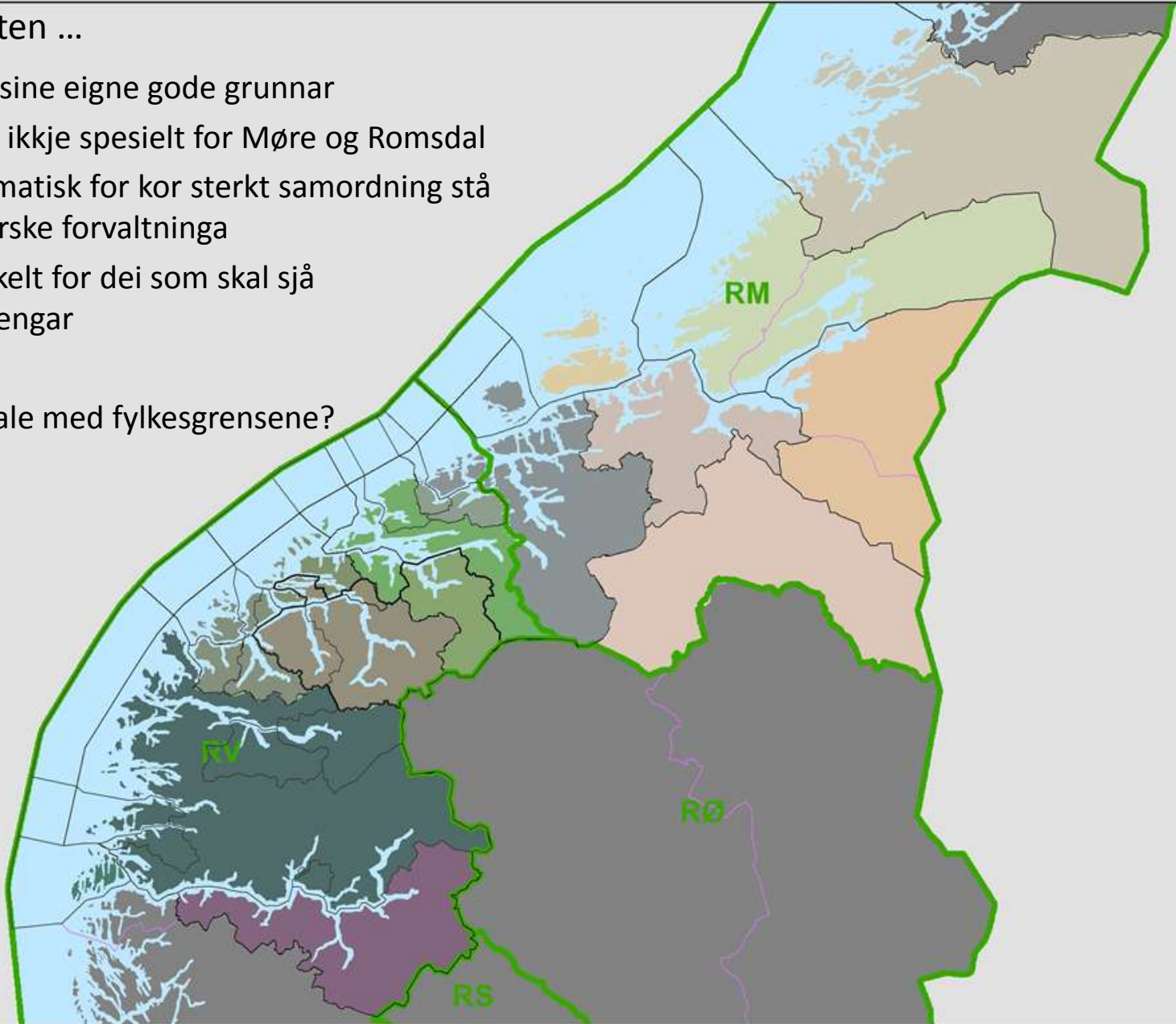

Heile grauten ...

Heile grauten ...

- Alle har sine egne gode grunnar
- Dette er ikkje spesielt for Møre og Romsdal
- Symptomatisk for kor sterkt samordning stå i den norske forvaltninga
- Ikkje enkelt for dei som skal sjå samanhengar
- Kva er gale med fylkesgrensene?

Spelar storleiken noka rolle ?

Ikkje noko eintydig mønster blant kommunane i fylket

22. juli-kommisjonen og kommunal beredskap ...

- Berre så vidt omtala, og i svært liten grad problematisert som ein vesentleg beredskapsaktør. (Gjeld også brannvesena.)
- Positiv omtale av mottakssenteret på Sundvolden
- Påpeiking, men ingen grundig analyse av varierende psykososial oppfølging av berørte i tida etterpå.

- **Det er sannsynleg at kommunen/kommunane fått breiare omtale dersom hendingane hadde skjedd utanfor hovudstadsområdet**
- **Det same gjeld fylkesmennene. Heilt sikkert. Jf. andre rapportar.**

22. juli-kommisjonen og kommunal beredskap ...

Alle katastrofer skjer i en kommune, og samspillet mellom det kommunale og det spesialiserte tjenesteapparatet blir viktig i håndteringen av enhver katastrofe. Norge er et langstrakt land, og organisering og samarbeidsrelasjoner må tilpasses lokale forhold. De løsningene man foreskriver på nasjonalt nivå, må kunne fungere lokalt.

Noen katastrofer er så omfattende at det profesjonelle apparatet ikke kan takle dem alene. Dugnadsinnsats fra frivillige, som den vi erfarte 22/7, vil derfor være en helt nødvendig ressurs også i senere krisesituasjoner. Denne ressursen må det profesjonelle apparatet vite om, verdsette og bruke på beste måte.

Kommisjonen vil understreke viktigheten av at landets kommuner og politidistrikter prioriterer å gi ansatte opplæring i pårørendehåndtering og drift av pårørendesenter i krisesituasjoner. Dette bør også inngå som et element i felles øvelser.

side 196

side 208

Og heller ikkje sagt:

Grunnberedskapen – ikkje berre eit offentleg ansvar!

VANAR SOM FØREBYGGJER INFLUENZA

Med papirlommetørkle framfor munn og nase skjermar du andre når du hostar eller nys. Kast lommetørkleet etterpå. Vask så hendene.

Bruk albogekroken når du må hoste eller nyse og ikkje har papirlommetørkle for handa.

Vask hendene ofte og grundig, særleg når du har vore ute blant folk.

Handdesinfeksjon med middel som inneheld alkohol er eit godt alternativ når du ikkje får vaska hendene, til dømes på reise.

Dei tre største problema i kommunalt samfunnstrygggleiksarbeid:

Dei tre største problema i kommunalt samfunnstrygggleiksarbeid:

- For lite pengar
- Manglande ROS-analysar
- Svak oppfølging frå fylkesmannen

Dei tre største problema i kommunalt samfunnstrygggleiksarbeid:

- Sårbar infrastruktur
- Dårleg sjølvtilitt (og omdøme)
- Overgangen mellom krise og kvardag

Sårbar infrastruktur

- Svikt i infrastruktur = trøbbel i tårnet
 - Sannsynlegvis vanlegaste årsak
 - Straum, tele, vatn, veg ...
- Krevjande å redusere sårbarheit
 - Ofte utanfor kommunen sitt herredøme
 - Komplisert og kostbart
- Problemet kan ikkje eliminerast, men lindrast

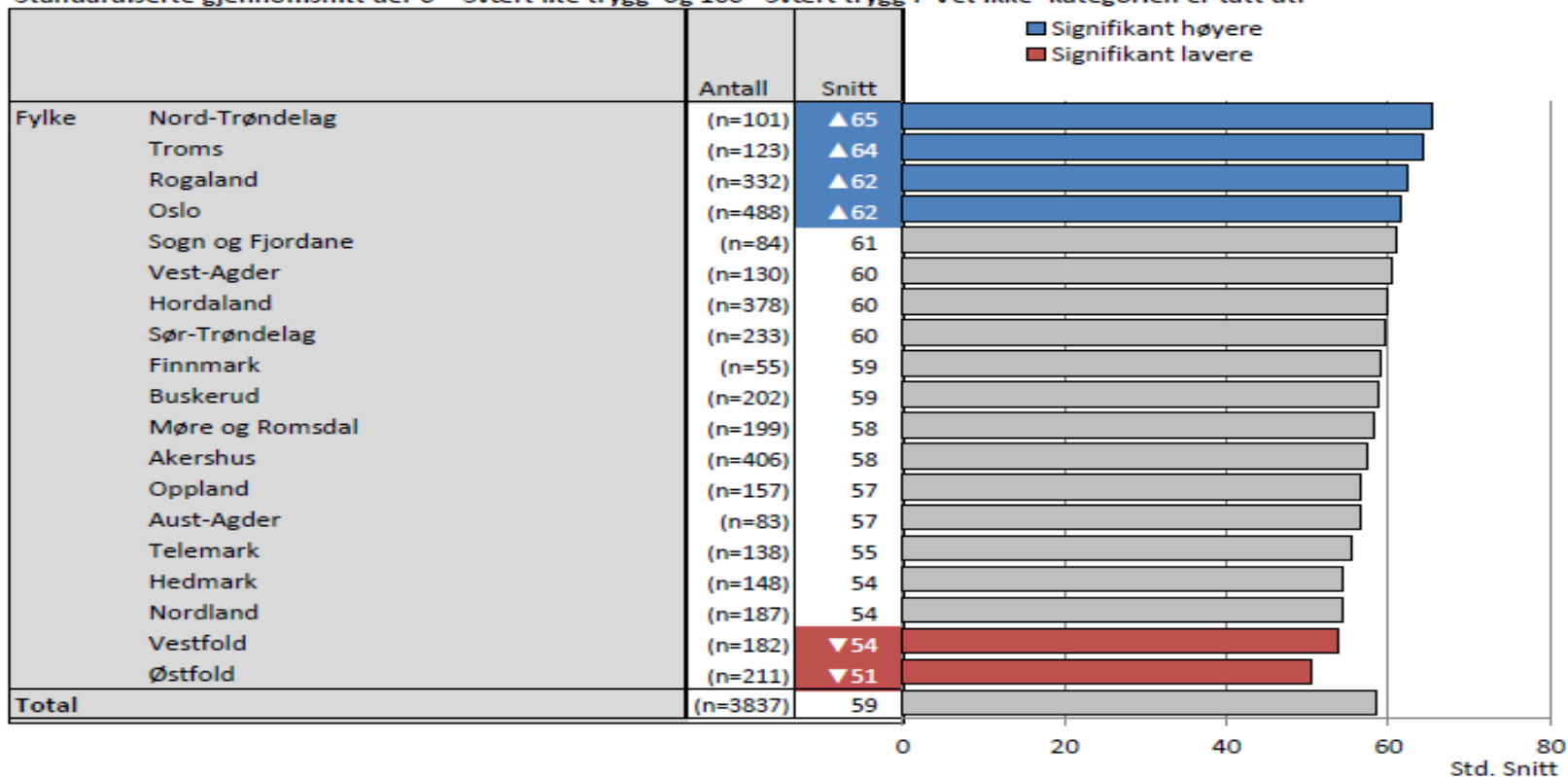
Dårleg sjølvtilit og omdømme(?)

Totalt i perioden: Januar - April
Krisberedskap: Hvor trygg er du på at...

Krisberedskap: Hvor trygg er du på at...

... din kommune har beredskap for å håndtere krisesituasjoner?

Standardiserte gjennomsnitt der 0 ='Svært lite trygg' og 100='Svært trygg'. 'Vet ikke'-kategorien er tatt ut.

Dårleg sjølvtilit og omdøme(?)

- Mange gode intensjonar og ambisjonar – minst like mykje dårleg samvit.
- Gjennomgåande ønskje om «*litt meir orden og system*» i ROS-analysar, beredskapsplanverk, øvingar og lokale nettverk.
- Samfunnstryggleik er langsiktig og delvis usynleg arbeid, og når ikkje opp i konkurransen med akutte, ekstremt synlege behov.

Dårleg sjølvtilit og omdøme(?)

- Ikkje lett å vinne godt omdøme på samfunnstrygggleiksarbeid
 - Usynleg heilt til noko går gale ...
- Likevel:
 - Få eksempel på kommunar som har tapt omdøme på dårleg krisehandtering
 - Mange eksempel på kommunar og enkeltpersonar som har kome klart styrka ut av vanskelege situasjonar.

Overgangen mellom krise og kvardag

- Store deler av den kommunale beredskapen er driven på dugnad og adrenalin.
 - Ikkje dimensjonert eller innretta mot langvarig innsats
 - Reaktiv, ikkje proaktiv
 - Uklare grenseflater mot dei ordinære, kommunale tenestene – ofte dei same personane.

Medisin til diagnosen ..?

Medisin til diagnosen:

Kommunal beredskapsplikt:

- Ei ganske grei oppskrift på «Litt meir orden og system»
- ROS-analysar – beredskapsplanverk – øvingar – heilskap
- Heilskapleg ROS-analyse løyser ingen (reelle) problem
 - Men gir oversikt. Moglegheiter og avgrensingar
 - Prioritering- og påverkningsgrunnlag
- Orden, system og øvingar gir betre sjølvtilitt

- Ikkje noko hokus-pokus eller rakkettforskning
- Alle som prøver får det til

- **Var dette alt?**
- **Kjem det meir?**
- **Har fylkesmannen likevel pengar på lur?**
- **Eller finst det faktisk tablettar for meir potent beredskap?**
- **Er kommunal beredskapsplikt ein oppskrytt bløff, eller kan det verkeleg gje nirvana, frelse og syndenes forlating?**
- **Følg med i neste episode om kommunal beredskap!**